

Kirjallinen lausunto: VM026:00/2026

Asia:

Täydentävä hallituksen esitys hyvinvointialuelain muuttamisesta (alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkaminen)

1. Johdanto

Kainuun hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto täydentävästä hallituksen esityksestä, joka koskee alijäämien kattamisen määräajan jatkamista niille hyvinvointialueille, joilla ei ole taloudellisia edellytyksiä saavuttaa nykyisen lainsäädännön mukaisia määräaikoja vaarantamatta lakisääteisten palvelujen järjestämistä.

2. Esityksen tarpeellisuus

Helmikuussa 2026 päivittyneet rahoituksen painelaskelmat osoittavat valtion rahoituksen olevan erityisesti vuonna 2027 aiempaa matalammalla tasolla. Tämä lisää talouden sopeutustarvetta ja vaikeuttaa joidenkin hyvinvointialueiden kykyä kattaa kertyneet alijäämät vuoden 2028 loppuun mennessä. Kohdennettu pidennys vuoteen 2029 on perusteltu ratkaisu alueille, joiden taloudellinen tilanne on erityisen haastava.

3. Kohdennettu määräajan pidennys

Kainuun hyvinvointialue pitää tarkoituksenmukaisena sitä, että määräajan pidennys kohdennetaan vain niille alueille, joille se on objektiivisesti välttämätöntä. Tämä säilyttää talouden ohjauksen kannustavuuden muilla alueilla eikä muuta valtion hyvinvointialuerahoituksen kokonaisuutta.

4. Vaikutukset Kainuun hyvinvointialueelle

Kainuun hyvinvointialueen taloussuunnitelma vuosille 2026–2028 perustuu siihen, että kertyneet alijäämät saadaan katettua vuoden 2028 loppuun mennessä. Tämä edellyttää merkittäviä ja jatkuvia sopeutustoimia, koska taloussuunnitelman mukaisen tavoitteen saavuttamiseksi vuotuinen nettokustannusten kasvu on pystyttävä rajaamaan 1,7 %:iin. Alue on aiemmin todennut, ettei alijäämien nopeampi kattaminen olisi realistista ilman riskiä lakisääteisten palvelujen toteuttamiselle. On tärkeää, että mahdollisuus määräajan pidennykseen on olemassa, jos talouden kehitys jatkossa sitä edellyttää. Alijäämien kattamisen määräajan pidennys vuoden 2029 loppuun asti mahdollistaisi 1,9 %:n suuruisen vuotuisen nettokustannusten kasvun, joka vastaisi Kainuun hyvinvointialueen nettokustannusten vuotuista kasvua vuodesta 2023 vuoteen 2025, mutta alittaisi hyvinvointialueiden keskimääräisen toteutuneen nettokustannusten kasvun mainitulla aikavälillä ja hyvinvointialueiden arvioidun vuotuisen nettokustannusten kasvun vuosina 2026-2029.

5. Yhteenveto

Kainuun hyvinvointialue suhtautuu myönteisesti täydentävään esitykseen ja katsoo, että:

- kohdennettu pidennys vuoteen 2029 on perusteltu niille alueille, joilla ei ole realistisia edellytyksiä kattaa alijäämiään nykyisessä määräajassa,
- ratkaisu on oikeasuhtainen ja tukee palvelujen turvaamista,
- esitys on linjassa hyvän talouden ohjauksen, kannustavuuden ja lainsäädännön tavoitteiden kanssa.

Kainuun hyvinvointialue pitää tärkeänä, että esitys voidaan saattaa voimaan ripeästi, jotta alueet voivat huomioida sen talouden suunnittelussaan.